

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 69/2024 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Länsiradan valmistelusta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Seppo Eskelisen /sd ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 69/2024 vp:

Miten hallitus varmistaa useille hallituskausille venyvän suurhankkeen kestävän arvioinnin ja toteutuksen raideliikenteelle tuleviksi vuosikymmeniksi,

miten hallitus aikoo tuoda eri suunnitteluratkaisut radan palveluista, rakentamisen rahoituksen vaihtoehdot sekä riskienhallinnan julkiseen keskusteluun ennen päätöksiä ja

voiko hallitus mitenkään varmistaa hankkeen myöhempien vaiheiden toteutuksen tarkoituksenmukaisella tavalla?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan Turun tunnin juna -hanke käynnistetään parantamalla Salo–Kupittaa-väliä sekä rakentamalla Espoo–Lohja-rata, joka kytkee Lohjan ja Vihdin tiiviimmin osaksi Helsingin työssäkäyntialuetta. Investointiohjelman lisäksi valtio toteuttaa Turun tunnin juna -hankkeen, joka käsittää Espoo–Salooikoradan rakentamisen ja Salo–Kupittaa-yhteysvälin parantamisen. Rakentaminen käynnistyy Espoo–Lohja ja Salo–Kupittaa-yhteysväleillä. Rakentamisvaihetta varten valtio varautuu osana investointiohjelmaa pääomittamaan rahoitusta kokoavaa yhtiötä, jonka osakkaina voivat valtion lisäksi olla kunnat.

Hankeyhtiöiden suunnittelemien ratahankkeiden vaikutuksia on arvioitu aiemmissa Väyläviraston selvityksissä, osana ratahankeselvitystä teetettyjä konsulttitoita sekä hankeyhtiöiden teettämässä selvityksissä. Talouspoliittisen ministerivaliokunnan vuoden 2020 lopulla puoltaman linjauksen mukaisesti liikenne- ja viestintäministeriö sekä valtiovarainministeriö selvittivät suurien ratahankkeiden rahoitusta ja investointiedellytyksiä. Tämä selvitys loi osaltaan pohjaa sille, kuinka hankkeiden työtä on ohjattu ja millaisia päätöksiä etenemisestä on tehty. Länsirata Oy kerää jatkuvasti tietoa ja teettää selvityksiä hankkeen yhteiskuntataloudellisesti kestävän suunnittelun ja etenemisen tueksi. Yhtiön mandaatti on tiukasti rajattu yhtiön osakassopimuksessa ja yhtiöjärjestyksessä. Talouspoliittinen ministerivaliokunta on joulukuussa 2023 edellyttänyt, että liikenne- ja viestintäministeriö yhteistyössä valtiovarainministeriön, Väyläviraston sekä Länsirata Oy:n kanssa laativat tai tilaavat riskiarvion hankkeiden toteuttamiseen liittyvistä keskeisimmistä

riskeistä. Osana riskiarviota arvioidaan myös hankkeen kustannusvaikutuksia. Riskiarvio käsitellään yhtiön osakkaiden välisissä keskusteluissa ja tuovat taustatietoa jatkoa koskevien neuvotteluiden ja päätösten tueksi. Hankeyhtiöiden työtä käsitellään myös osana kansallista 12-vuotista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa ja suunnittelussa huomioidaan kansalliset liikenne-ennusteet.

Kaikkien hankeyhtiöiden suunnittelussa ja mahdollisessa rakennusvaiheen rahoittamisessa pyritään varmistamaan mahdollisimman laajasti EU:n verkkojen Eurooppa –rahoitustuen (CEF) hyödyntäminen. Länsirata-hankkeelle on suunnitteluvaiheessa myönnetty CEF-tukea yhteensä 37,5 miljoonaa euroa. Länsirata Oy on jättänyt osakkaiden kanssa sovitusti CEF-tukihakemuksen tammikuussa 2024. Hakemus sisältää Salo – Hajala sekä Espoo – Hista -yhteysvälien rakentamissuunnittelun sekä rakentamisen ja yhtiön toimialaan kuuluvien muiden ratayhteyksien rakentamissuunnitteluun.

Länsirata Oy on esittänyt hankkeeseen liittyviä säästötoimia, joiden avulla on mahdollista parantaa hankkeen yhteiskuntataloudellista kannattavuutta sekä pienentää hankkeen kokonaiskustannuksia. Yhtiön osakkaat puolsivat 20.12.2023 järjestetyssä ylimääräisessä yhtiökokouksessa Turun tunnin juna hankkeen suunnitteluperusteiden muuttamista yhtiön hallituksen esittämällä tavalla siten, että raide-yhteys voidaan suunnitella vain henkilöliikenteeseen, maksiminopeudeksi voidaan määrittää 200–300 km tunnissa ja että suunnitelluilla rataosuuksilla voidaan hyödyntää yksiraiteisuutta. Päätöksen taustalla oli reunaehto, jonka mukaan suunnitteluperusteet säilyvät EU:n TEN-T-asetuksen ehtojen mukaisina ja siten mahdollistavat edelleen CEF-tuen saamisen.

Liikenne- ja viestintäministeriö on yhdessä valtiovarainministeriön kanssa neuvotellut hallitusohjelmakirjauksen toimeenpanosta yhtiön ja muiden osakaskuntien ja -kaupunkien kanssa. Yhtiön osakkaat ovat jatkaneet neuvotteluja hankkeen edistämisestä. Ministeriöiden neuvottelumandaatti koostuu hallitusohjelmakirjauksista sekä talouspoliittisen ministerivaliokunnan puoltamista reunaehdoista. Neuvotteluita käydään myös ehdollisena sille, että valtion osalta rahoitus on riippuvainen myöhemmin tehtävistä määrärahapäätöksistä.

Julkista keskustelua syntyy ja on syntynyt suunnitteluprosessin edetessä. Yhtiöltä on osakassopimuksessa edellytetty, että hankkeesta ja yhtiön toiminnasta tiedotetaan avoimesti. Lisäksi lakisääteinen suunnitteluprosessi edellyttää sidosryhmien ja asianosaisten kuulemista. Valtion talousarvion kautta tulevan yhtiön valtion osuuden rahoittamisen osalta keskustelua syntyy myös talousarvioprosessin yhteydessä. Julkista keskustelua asiasta käydään myös eduskunnan työjärjestyksen 25 §:n mukaisesti suullisilla kyselytunneilla ministereiden ja edustajien välillä. Edellä mainitut julkisen käsittelyn periaatteet ja toimintatavat koskevat kaikkia hankeyhtiöitä.

Helsingissä 26.3.2024

Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne

VN/7617/2024-LVM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: